
RTÜK'teki Konferansta Medyanın Ruh Sağlığına Etkileri Tartışıldı

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından "Aylık RTÜK Toplantıları" adı altında her ay yapılmakta olan konferansların dokuzuncusu 27 Ocak 2010 Çarşamba günü Ankara'da düzenlendi. "Haberlerden Dizilere Medya Gündemi ve Ruh Sağlığına Etkileri" konulu konferansa İstanbul Nöropsikiyatri Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nevzat Tarhan konuşmacı olarak katıldı. Paneli RTÜK Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun, RTÜK Üyesi Dr. Abdulvahap Darendeli ile kurum çalışanları ve basın mensupları izledi.

Medyanın Ruh Sağlığına olumsuz etkileri konusunda RTÜK'ün duyarlı olmasının kendisini çok memnun ettiğini ifade eden Prof. Dr. Tarhan, RTÜK'ün başlattığı medya-okuryazarlığı dersi projesinin çocuklarda medyanın etkilerine karşı bilinç yaratması açısından çok önemli olduğunu vurguladı.

Prof. Dr. Tarhan toplumun, öğrencilerin, gençlerin ve çocukların medyadan nasıl etkilendiğinin geniş alan çalışması ve AR-GE çalışması ile irdelenmesi gerektiğine dikkati çekerek, bilimsel çalışmaların sorunu çıkmadan çözebilmeyi amaçladığını söyledi.

Günümüzde intihar vakalarının ciddi oranda arttığını ve medyadaki intihar haberlerinin, gençlerin bunu bir seçenek olarak görmesine neden olduğunu belirten Prof. Dr. Tarhan, "Bunun için Batı, intihar haberleri ile ilgili kısıtlamalara gidiyor" dedi. Televizyonun insanın psikolojik sağlığına sanal değil fizyolojik zararları olduğunu belirterek, "Dünyada bir 'kötü dünya sendromu'ndan bahsediliyor. Bu sendromda medyanın sürekli etkisinde kalan toplumlar, insanlar, dünyayı nasıl algılıyorlar bu araştırılıyor" dedi.

"Kötü dünya sendromu"nda üç grup görüldüğünü anlatan Tarhan, birinci grubun şiddeti model aldığını, ikinci grubun şiddete ilgisiz kaldığını, üçüncü grubun ise korkuya kapıldığını kaydetti. Tarhan, bu durumun oluşum nedenlerinin dünya çapında araştırıldığını ifade ederek, şu örneği verdi:

"11 Eylül'de ABD'de ikiz kulelere uçaklarla saldırı yapıldığında bütün Amerika ve dünya travma yaşadı. Ekranlardan görenlerde de travma yaşamış gibi etki verdi. İnsanlarda korku ve 'Ne kadar güvendedeyiz' sorusu ortaya çıktı. Bir kısmı korkuyor bir kısmı ilgisiz bir kısmı ise şiddete başvuruyor."

Şiddet içeren televizyon programlarını seyretmeyle çocukların akranlarına saldırganlık oranları arasında paralellik bulunduğuna dikkati çeken Prof. Dr. Tarhan, "Örneğin bahçede oynayan kızlı erkekli gruptan bir çocuk düşüp yaralandığında kızlar yardıma koşuyor. Ama erkek çocuklar oynamaya devam ediyor. Kadın ve erkek beyni sorunları farklı çözüyor" diye konuştu. Bazı dizilerde şiddetin sorun çözen bir araç olarak gösterildiğine dikkat çeken Tarhan, "Bu durum özellikle ergenler üzerinde etkili olmakta. Bu diziler yerine, olumlu alternatifler üretmek gerekir." diye konuştu.

Prof. Dr. Tarhan, Dünya Sağlık Örgütü'nün, aralarında TBMM'nin de bulunduğu dünya ülkelerinin parlamentolarına "İntiharı Önleme Projesi" başlıklı bir proje sunduğunu ifade ederek, çalışmanın "İntiharlarda medyanın rolü var mı? Örnek alınıyor mu?" sorularının yanıtlarını bulmaya yönelik olduğunu bildirdi.

İntihar kararından önce dört süreç olduğuna, haberlerin ve medyanın bu süreci hızlandırdığına işaret eden Tarhan, "Günümüzde intihar vakaları ciddi oranda artıyor. Medyadaki intihar haberleri gençlerin bunu bir seçenek olarak görmesine neden oluyor. Bunun için Batı, intihar haberleriyle ilgili kısıtlamalara gidiyor" dedi. Batman'daki kadın intiharları konusuna da değinen Tarhan, şunları söyledi: "Bu durum uzun zamandır var. Töre cinayetleri deniyor. Kapalı toplumların kuralları büyük oluyor. Kişi bu baskı sonucunda ya töre cinayetlerine kurban gidiyor ya da kendilerini öldürüyor. İfade kanalları olmadığı için çözümsüzlük hakim oluyor ve intihara başvuruyorlar. Ayrıca Televole tarzı programların yarattığı 'ben ne kadar uğraşsam da onlar gibi olamam' mantığının insanların ümidini kırdığını, yanlış yollardan amaçlarına ulaşmaya yönlendirdiğini veya intihara sürüklediğini ifade etti. Bizim gençlere 'Kalçanı, göğsünü büyüt' demek yerine 'Kütüphaneni büyüt' dememiz gerekir. Burada medyanın rolü ortaya çıkıyor" diye konuştu. Nevzat Tarhan, ebeveynlere de seslenerek, "İşgalci anne ve baba olmayın. Çocuklara televizyon ile ilgili yasaklamalar getirmek çözüm değil. Çünkü yasaklarla karşılanan çocuklar kim ilgi gösterirse ona gider ve yasaklar onları daha fazla cezbeder. Çocuklarınıza rehber olun, kişisel çabalarını, yeteneklerini geliştirici aktivitelere yönlendirin." ifadelerini kullandı.

"(Bazı programlar toplumda ensesti artırıyor) tarzında şikâyetler alıyorum" diyen Tarhan, bu programları yapanların "Kendi çocuklarıma izlettirmem" dediğini, bunun bir çifte standart olduğunu, bu konuda acil önlem alınması gerektiğini söyledi.

Danimarka'da 1969 yılında pornografinin serbest bırakıldığını, 20 yıl boyunca toplumdaki cinsel suçlarda artış olup olmadığını incelediğini belirten Tarhan, "Cinsel suçlarda artış görülüyor ama ensestte ve çocuğa karşı cinsel suçlarda artış var" dedi. Ensest ilişkinin artmasında özellikle medyanın ve dizilerin etkisi olduğunu söyleyen Tarhan, "Aile içi cinsel eğilimin tıp dilinde hiçbir açıklaması yoktur. Bu ancak öğrenmeyle olur ve medya bunu diziler aracılığıyla topluma öğretmiştir. Ayrıca bu tarz programlar insanların beklentilerini arttırıyor ve sorunlar ortaya çıkıyor, boşanmalar artıyor." diye konuştu.

Teknoloji ve internet bağımlılığına da değinen Tarhan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Biz bunun için klinik açtık. Annesine bıçak çeken veya tuvalet ihtiyacını odasında gideren genç örnekleri gördük. Hastalık derecesinde olabiliyor teknoloji ve internet bağımlılığı. Bunu uyuşturucu bağımlılarında olduğu gibi tedavi etmek gerekir. Elbette ki tedavi edilebilir bu bağımlılıklar ama asıl önemli olan bu tür bağımlılıklar ortaya çıkmadan nasıl engellenebilir, bunu araştırmalıyız. Medyanın yaşamsal gıdası rutin dışı olaylardır. O olaylara çok önem verirler. Olumsuz bir konuyu sürekli konuşmak, gençlerde 'Dünya şiddetle yaşanılan bir yer mi?' düşüncesine neden olur. Ergen psikolojisi bunu anlayamaz. Gençleri ve çocukları buna hazırlamalıyız."

Medyanın en büyük zaaflarından birinin de olumlu olayları ya maksimize ya da minimize etmek olduğunu savunan Prof. Dr. Tarhan, bu durumun eğitimli yetişkinler tarafından algılanabildiğini ama gençler ve çocuklarda algı karışıklığına neden olduğunu söyledi.

ABD'de 10 yaş grubu çocuklar arasında yapılan "Evden babanız mı gitsin televizyon mu gitsin?" başlıklı araştırmanın sonuçlarının ilgi çekici olduğunu kaydeden Tarhan, "Araştırmaya katılan çocukların yüzde 67'si 'Babam gitsin' diyor. Televizyon evlerde baş köşede. Hatta 'Büyükbaba' bile deniliyor. Büyükbaba gibi evin en güzel yerinde oturuyor ve o konuşmaya başlayınca herkes susuyor" dedi. (28.01.2010)